

Til Det kongelige kulturdepartement
Ved Bernt Martin Schjerven

Innspill til Scenekunststrategien 2019

Teaterhuset Avant Garden (snart Rosendal Teater) vil innledningsvis uttrykke håp om at grepene som skal tas i forbindelse med scenekunststrategien bidrar til å sikre hele landet like gode muligheter for produksjon, visninger og teaterbesøk. Selvsagt utifra de regionale og lokale forutsetninger. Teatrene og andre arenaer for scenekunst bidrar sterkt til infrastrukturen for samtale og refleksjon med utgangspunkt i kunst, kort sagt er vi infrastruktur for fri tenkning, eksperimentering og ytring.

De programmerende teatrene forholder seg til ikke-institusjonsansatte kunstnere og kompanier i inn- og utland. Vi co-produserer og programmerer altså prosjekter av kvalitet skapt av kunstnere fra alle verdensdeler, av alle etnisiteter og seksuelle orienteringer, med svært ulike kulturelle, religiøse og sosiale bakgrunner. Vi utfordrer bluferdighet, tabuer, vedtatte sannheter og også makt og politikk. Et uendelig mangfold av tematikker kunstneriske metoder og uttrykksmidler er vår styrke og egenart.

De programmerende teatrene er infrastruktur for frie, kunstneriske ytringer.

Med infrastruktur menes hus, scener, prøvesal, møteplasser og teknikk. Men vi mener med dette også den samlede kunnskapen og kompetansen i forhold til scenekunstheltet og publikum vi som teatre råder over. Dette gjelder de programmerende teatrene til sammen, og hver for seg.

I disse dager realiseres Rosendal Teater (RT), som er Teaterhuset Avant Gardens (navnet er snart historie) nye start i nye og tilpassete lokaler. Vi kroner 11 års arbeid med re-lokalisering ved å flytte inn i et nytt teaterhus. Dette har vi ønsket fordi den frie scenekunsten skal få en synlig og tydelig plass i samfunnet. Årene som undergrunnsteater i en kjeller, litt under radaren er over. RT er et co-produksjonshus og en formidlingsarena for norsk og internasjonal institusjonsuavhengig, prosjektbasert og turnerende scenekunst. Programmet skal også i fortsettelsen bestå av dans, teater, performancekunst, konserter, lesninger, litteratur, interaktive forestillinger og alle former for sjangeroverskridende kunst med hovedvekt på det performative. I tillegg arrangeres det seminarer, symposier, samtale- og debattprogram.

Teatret bygger derfor i disse dager infrastruktur og fagkompetanse for kvalitativt gode møter mellom kunstnere og publikum. Med seks ulike rom for program i det nye bygget på Rosendal er det rigget for god kapasitet for det store programmangfoldet nevnt over. Dette blir også kjernen i det publikumsbyggende arbeidet. For RT skal reflektere og formidle til publikum de raske endringene som skjer i samfunnet som helhet, og i det fri feltet innenlands og utenlands i særdeleshett. Det er en krevende oppgave det kreves stor programdiversitet for å lykkes. Og det kreves en tung fagkompetanse.

Teatret er del av nasjonale og internasjonale nettverk og presenterer per idag 40-50 produksjoner i løpet av et år. Dette tallet vil øke i nytt hus. Vår styrke er mangfold.

Og her kommer vår utfordring nummer en i årene framover. Styrken vår kan også være vår akilleshæl. Det er krevende å kommunisere egenart og det unike i alle disse mangfoldige prosjektene. Og det vi har jobbet med over flere tiår har kommet til en kulminasjon og et vendepunkt. Programmene i våre teatre krever i dag mye mer innpakning og formidling. De ulike prosjektene er ikke lenger bare teaterforestillinger, vi skal også jobbe med kontekstualisering, altså vi skal evne å se og formidle våre forestillinger inn en større helhet. Konkurransen om oppmerksomheten er sterk.

- Det publikumsbyggende arbeidet styrkes av at formidlingsleddet i teatrene får mer ressurser.

Utfordring nummer to er å bidra til større deltakelse i scenekunsten, og det på ulike måter. Vi må evne å inspirere flere til å ville gjøre kunst, og da scenekunst i særdeleshett, til en av trådene i selve livsveven. Vi tror scenekunst gir sosial mestring og overskudd til å møte verden med respekt, nysgjerrighet og med interesse og åpenhet for dens kompleksitet. Kunst er opptatt av unntakene, ikke regelen. Unntakene er alltid det mest utfordrende, regelen gjør oss sløve og selvfornøyde i kulturen. Polariseringene vi ser rundt oss har sine røtter i at ulike personer og miljøer hevder at de rett og forvalter sannheten med stor S. Ingenting river vår verden mer i stykker enn sosio-økonomisk ulikhet og kulturell, religiøs og seksuell polarisering.

- Vår oppgave blir å bidra til ressurser kan skaffes til veie for at rekruttering til kunstneryrket og andre stillinger i teatret gir et større mangfold.

En tredje utfordring er politisk der sentralmyndighetene har bygget og bygger opp så mye infrastruktur i Oslo - gir resten av landet en uforholdsmessig liten del - og skaper tyngdepunkter og sentra som i kraft av ressursene disse har til rådighet skaper nye begrunnelser for ulikhet i fordelingene i forhold til aktører i de andre regionene. Denne utfordringen er paradoks, som kunsten selv. For de samme myndighetene vil overlate oss til regionene som både mangler de sterke kompetansemiljøene som finnes i Kulturdepartementet og i Kulturrådet. Vi er skeptisk til at de ulike regionene har kunnskap og kompetanse til å forstå – på samme måte som de nevnte forvaltningsledd - at kunstfeltet er viktig for respekt, deltakelse, representasjon, ytringsfrihet og helse. Det overordnede grepet for like muligheter er vi redd forsvinner om regionene overtar. Det er rett og slett vanskelig å tenke seg at det er ikke nok god kompetanse til å besette stillingene som kreves i tilfelle en regionalisering. Vi tror også at byråkratiseringen vil øke. Fragmentering kan være første skritt mot nedbygging for institusjoner og tiltak når regionale oppgaver som skole og vei også skal prioriteres. Om det statlige systemet vi har i dag kan oppleves urettferdig og dårlig fungerende i forhold til å skape likeverdige forhold i de ulike landsdeler, betyr ikke det at det gjennomgående er en dårlig idé. Vi må altså være forsiktig med hva vi ønsker oss.

- Vi basere ønskene om framtidig politisk organisering av kunstfeltet på innsikt i systemene og deres måte å fungere på og gode vurderinger i forhold til hvordan de kan fungere bedre og mer rettferdig i framtiden.

Beskjedent nok setter vi våre egne utfordringer og særskilte behov på fjerdeplass. Det er politisk ønske om at forestillinger som produseres blir vist flere ganger. Det ønsket deler vi. Men da må det også følge midler og helhetlig tenkning med ønsket. Vi har opplevd sterk politisk støtte for vårt prosjekt som handler om å rigge teatret for en ny æra, nye måter å jobbe på og for tilgjengeliggjøre scenekunst for et større publikum. Vi hadde ikke flyttet inn

på Rosendal om ikke tilskuddsøkningene hadde vært så betydelige som de har vært de seinere årene. Men vi er ikke mål. Fremdeles er programøkonomien svak, og da må vi ta i betraktning alle de oppgavene vi har med å tilgjengeliggjøre forestillinger og kunstnere på et formidlene og et kontekstualiserende nivå. Vi er avhengige av en økning også i årene som kommer om vi skal være nasjonal infrastruktur for scenekunst med lokalt, nasjonalt og internasjonalt nedslags- og arbeidsfelt. I tillegg er hovedregelen krevende for oss. Denne

brukes til å hindre støtte til å gjestespile på de programmerende teatrene. Særlig gjelder det BIT Teatergarasjen og Rosendal Teater, altså de to programmerende teatrene utenfor Oslo, men også Dansens Hus og Black Box teater rammes av praksis i Norsk kulturråd når det gjelder hovedregelen. Hovedregelen er ikke ment å stoppe forestillinger fra det frie feltet fra å turnere, verken til kulturhus eller arenaer uten statsstøtte eller programmerende teatre med statsstøtte. For om tiltakene de søkes støtte til i de programmerende teatrene kommer det frie feltet til gode, kan hovedregelen settes til side. De fleste kompaniene befinner seg i Oslo, og kan ikke ta matpakken sin med på trikk til Trondheim og Bergen og dra hjem etter forestilling og sove i egen seng. Det skaper en ubalanse i forhold til Oslo som kan bidra til at vi må prioritere dem som allerede har reisestøtte fra sine nasjonale kulturråd, altså basiskompanier i Norge og kompanier fra utlandet.

- For å øke antall visninger av gjestespill må programøkonomien styrkes. Og hovedregelen kan brukes mot de programmerende teatrene inviterte gjestespill.

En femte utfordring er nedbygging av praktiske-estetiske fag i skolen til fordel for teoretiske fag. Dette kan på sikt bidra til at interessen for kunst daler, og fiendtligheten over kunst øker. I tillegg kan det bidra til lavere kvalitet på sikt og også nedbygging av kunstfeltet totalt sett. DKS-arbeidet må styrkes i alle fylker og skolene må settes i stand til å glede seg over program i DKS, ikke se på det som forstyrrende element.

- Scenekunstens og andre kunstarters gjennomslag i samfunnet krever mer opplysning om kunstens betydning, muligheter og viktighet.

Til slutt vil jeg si at:

De programmerende teatrene i Norge samarbeider med hverandre, og vi er for og ønsker flere arenaer for produksjon og visning i Norge for fri- og prosjektbasert scenekunst. De fire programmerende teatrene samarbeider allerede i dag med flere av dem og med hverandre for maksimal ressursutnyttelse og kompetanseutveksling. Regionalt samarbeider Teaterhuset Avant Garden (altså snart Rosendal Teater) innenfor scenekunst med blant andre med DansiT, Trøndelag Teater og Turneteatret i Trøndelag. Vi har ulike mandat, profil og målgrupper, men har en felles interesse: større mangfold og mer scenekunst til flere.

Trondheim, 12. april 2019

Per Ananiassen /sign./
Teatersjef